

NAŠE ŠKOLA A HLEDÁNÍ RODINY ANDERLŮ

Projekt Příběhy našich sousedů nám otevřel možnosti, jak se hlouběji dozvědět informace vztahující se k naší Základní umělecké škole. Přece jen po delším zvážení, jsme na účast v projektu kývly a mohly jsme se těšit z neznámého.

Jaký byl náš původní záměr? Cílem našeho bádání bylo hledání potomků rodiny Anderlů, kteří byli posledními soukromými majiteli naší školy a neméně důležitou rodinou v rámci obce. Pokud by se nám někoho podařilo nalézt, rády bychom uspořádaly pozvání pamětníků do školy s přáním příjemně stráveného odpoledne s řadou otázek a odpovědí. Získané informace jsme chtěly dále zpracovat do vizuální podoby ve formě leporela/knížky.

Počáteční fáze hledání s dopomocí paní Živné a místní knihovnice nám poodkryla nové informace. Na místě dnešní školy stál původně „*selský barák dochem krytý*“, kde byla provozována hostinská živnost. Než Anderlovi získali budovu do vlastnictví (1919), měla 6 majitelů. Jeden z nich v roce 1850 přestavil budovu hostince do nynější podoby. Při získávání informací, jsme se dozvěděly, že důležitou osobou v obci a majitelem budovy byl Leopold Nesveda se svojí ženou (1880), kteří byli velice váženými lidmi, což nám z vyprávění potvrdila i paní pamětnice. Nesvedovi započali v budově velký kulturní ruch a hostinec se stal místem pro ochotnické divadlo a konání elitních plesů. Po smrti Leopolda Nesvedy provoz hostince řídila sama paní Nesvedová do jejího odchodu (1900). Anderlovi byli pokračovateli života hostince až do roku 1945, kdy byli z Hrotovic odsunuti pro svůj německý původ a hostinec i s pozemky zkonfiskovány. Z hostince se stal Národní dům Hrotovice a majetek obce. V současné době je zde sídlo naší školy a knihovny.

A jaké byly další informace o Anderlových? Pan František Anderle se narodil v Hodonicích u Znojma. Jeho první ženou byla Terezie Jirsová, narozená v Popůvkách. Z důvodu její smrti se František Anderle oženil podruhé s Marií Jirsovou z Popůvek. Měli 5 synů a 2 dcery. Dva synové František ml. a Vilém se živili jako číšníci. „...*A našel se ženich a jaký! Z Anderlovy hospody jeden syn začal najednou bloudit na Zákostelí a ke Kořínkům. Že byl starší a že byl z německé rodiny? Česky uměl dobře, byl kuchařem ve vyhlášeném hotelu – a konečně – byla válka a Němci byli v kurzu...*“ Na základě pátrání naší pamětnice, se údajně

jeden z nich odstěhoval ke Znojmu, kde si otevřel svůj hostinec. Z citace o slečně Kořínkové jsou až do dnešních dnů v Hrotovicích její potomci. K žijící nejstarší paní Kořínkové jsme doposud neučinili návštěvu, neboť není už v nejlepším zdravotním stavu.

Další získané informace se týkají dokumentů, které popisují hledání po zmizelém Františku Anderlovi st., ale i mladším. Pravděpodobně se manželé po odsunu z Hrotovic skrývali u svých dětí. Je zajímavé, jak se totožné informace liší v podání obyčejného člověka, vzpomínek a společenského režimu.

Informace, které jsme v počáteční fázi hledání sesbíraly, byly velice užitečné. Nám se před očima postupně začala objevovat časová osa. Během hledání potomků Anderlů jsme zjistili, že naše přání nemůže být hned splněno a všechno má svůj čas. Abychom se mohly v projektu posunout a zároveň jej absolvovat celý, musely jsme přehodnotit své dosavadní cíle a položily si otázku: „A co dál?“ Rozhovor s pamětníkem byl další dílčí úkol. V Hrotovicích už je docela těžké takovou osobu nalézt. Podařilo se nám kontaktovat paní Marii Borkovou. Její maminka byla zase zdrojem informací pro ni a pro nás se stala jediným vhodným kandidátem. Za její osobu jsme velice rády, neboť se nám stala v té době, ještě neviditelným pomocníkem. Přímo o Anderlových nám moc nových informací neposkytla, ale během uplynulého času, se pustila také do pátrání. Aktuálně jsou s největší pravděpodobností potomci Anderlů v Brně, ale tato informace je prozatím otevřená. Náš projekt je tedy stále na samém počátku pátrání, ale mi věříme, že s pomocí paní Borkové a dalších jejích známých se o krůček posuneme blíže našemu původnímu cíli.

A jaký byl další plán? Původně jsme chtěly získané informace převést do vizuálně ucelené knížky. Myšlenka stále přetrvává. Pouze se zkonkretizovala do podoby zmapování celé historie naší školy-budovy. Část informací, tedy do roku 1945 máme částečně shromážděnou. Historii druhé poloviny 20. století naší školy ještě ucelenou nemáme, neboť jsme měly nedostatek času z důvodu malého počtu setkání. Z našeho pohledu je vytvoření jednoduché knížky o naší škole velice přínosné, osobní a těšíme se na její zpracování. Velká část informací o Anderlových je díkem paní Živné, která nám pomohla a my jí děkujeme, tak jako paní Borkové za vzpomínky a vyprávění.

Doposud bylo čerpáno z:

kronika města Hrotovice, dobové fotografie

<https://www.mza.cz/scitacioperaty/digisada/detail/4056?image=226207010-000461-001777-000520-000440-02-ZN0036-01380.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/1227?image=216000010-000253-003379-000000-013661-000000-00-B08973-01000.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11806?image=216000010-000253-003376-000000-010228-000000-00-B11730-01570.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11806?image=216000010-000253-003376-000000-010228-000000-00-B11730-01600.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11806?image=216000010-000253-003376-000000-010228-000000-00-B11730-01600.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/416?image=216000010-000253-003376-000000-010291-000000-FM-B09019-00420.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11038?image=216000010-000253-003376-000000-010289-000000-00-B00183-00690.jp2>

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11038?image=216000010-000253-003376-000000-010289-000000-00-B00183-01270.jp2>

Místní národní výbor v Hrotovicích. Hrotovice 26.10. 1945.

C.j.

.45

Velmi pilné .

Velitelství SNB

T ř e b í ě .

Věc: Anderle Frant. a Marie st., - vypátrání pobytu /němci/

Místní národní výbor v Hrotovicích rozhodl ve své

plenární schůzi konané dne 16.10. 1945 vypátrati pobyt
němců Františka a Marie Anderlových starších, býv. hostinští
v Hrotovicích. Dle dosledku mají se skrývati u zetě Vladimíra
Kokeše, úředníka spořitelny v Třebíči. V případě, že by se tam
skrýval pouze jeden z nich, ať sdělí, kde jest druhý z nich
ukryt. V případě vypátrání pobytu budiž označení, jako Němci a
zařazení do pracovního procesu.

Žádáme o podání zprávy o výsledku šetření.

Za :

Kajislová referent

Místní národní výbor v Hrotovicích. Hrotovice 27. srpna 1945 .

Velmi pilné !

Zemskému národnímu výboru

v B r n ě .

Věc: František Anderle ml., hotelier v Hrotovicích č. 62, ve
vyšetřovací vazbě v Mor. Krumlově - stížnost

Anderle František ml., syn hostinského v Hrotovicích
č. 62 naposledy v internačním táboře „jako nároc“, původně v
Mor. Krumlově, později v nemocnici v Ivančicích, stal se nezvěstným
a dle zprávy vyšetřující komise ONM v M. Krumlově ze dne 21.8.1945
sma přý se nalézá ve vyšetřovací vazbě ONM v Ivančicích, kde
dříve mival v držbě sklad starobrněnského piva a rolnickou
usedlost Gádmannovu. Místní národní výbor v Hrotovicích měl
doručit dotyčnému svoje rozhodnutí ze dne 4. srpna 1945 ohledně
zavedení národní správy, avšak dle poštovní relace z Ivančic byl
přý odsunut do nemocnice v Jihlavě a dle sdělení poštovního
úřadu jihlavského není v nemocnici jihlavské zná.

Jelikož dotyčný uprchl a jsou tu veřejné obavy, proto třeba
vypátrati místo, kde se dotyčný se zdržuje a třeba dodat jej do
tábora v Mor. Krumlově. Vím to okresnímu národnímu výboru v Mor.
Krumlově třeba věc zdůrazniti a vytknouti, aby se s dotyčným
průběhem obězpečněji
postupuje/zacházelo.

Za :

Tajemník :

Předseda :

obecní výbor,
Hrotovice.

dne 20.9.1945

Titl.

Národní bezpeč. stráž,
v Hrotovicích.

Postupuje se dle rozhodnutí MNV ze dne 18.9.1945
k dalšímu šetření-

tajemník:

T. J. předseda:

Stanice Sboru Národní bezpečnosti
Došlo: Hrotovice 21. IX. 1945 194
Čís. jedn. 1330/45 1/6 příl.

Hrotovice, 10. říjen 1945.

Sbor národní bezpečnosti
Velitelství stanice

Ivančice.

Žádám o zjištění, zda František Anderle st. zdržuje se skutečně
Ivančicích u své provdané dcery Marie, prov. Navrátilové.

Po vyšetření postupte spis SNB. místním velitelství v Třebíči za
stejným účelem zda ~~František~~ Anderlová se zdržuje neb zdržovala u své
dcery Kotešové.

Pro informace sděluji, že manželé Anderlovi dobrovolně v prvních
dnech osvobození opustili dobrovolně území republiky a vystěhovali
se do Rakouska.

Velitel stanice
včlen. strážn. Pelan

Obecní rada Hrotovice

Stanice Národní bezpečnostní stráž.

Došlo: v Hrotovicích 13. X. 1945 194
Čís. jedn. 2246 1/1 příl.

Došlo: 13. IX. 1945

Čís. 1567 Příl.:

Věc: A n d e r l e František starší,

Král.Pole, 10.zář.1945.

německý příslušník, zavadné cho-
vání.

N á r o d n í v ý b o r

Hrotovice.

Dne 5.9.1945 při mé návštěvě v Hrotovicích byl jsem důvěrně upozorněn,
že:

- 1./František Anderle starší z Hrotovic, příslušník německé národnosti, nebyl ani odsunut ani zajištěn, nýbrž volně se pohybuje a bydlí u svého zetě p.Navrátila v Ivančicích;
- 2./byl vždy německým šovinistou;
- 3./měl do r.1918 v nájmu hostinec, nynější „Národní dům“ v Hrotovicích, který měl tehdy označen „Gasthaus,“;
- 4./byl do r.1918 v důvěrném styku s četníky německé národnosti a to strážm. Kachlem, Janem Schmiedem a Josefem Kabilkou a zapříčinil mnohou razii po zbězích bývalé rak. uh. armády;
- 5./v době pozemkové reformy t.j. po r.1918 získal koupí velmi výhodně hostinec s větší výměrou polností;
- 6./za doby prvé republiky choval se zdánlivě loyálně, čímž se stalo, že v ry-ze českém kraji majetek rozmnožil;
- 7./po 10.10.1938 byl již méně zdrženlivým a udržoval přátelské styky se zajištěným strážm.v.v. Janem Schmiedem z Hrotovic;
- 8./dne 15.3.1939 v časných ranních hodinách vlály z oken domů Františka Anderle star., strážm.v.v. Jana Schmieda a Langra prapory s hákovým křížem a při projíždění říšskoněmecké branné moci provolávali „Hail Hitler,“;
- 9./František Anderle star. byl již na 15.3.1939 náležitě připraven a prapor s hákovým křížem si mnohem dříve k oslavě zaopatřil;
- 10./po dobu naší nesvobody se choval nedůstojně, nadutě a rád se chlubil se svými důvěrnými styky s příslušníky Gestapa;
- 11./hotel „Anderle,“ se stal v době naší nesvobody dostaveníčkem gestapáků a místem, kde za uzavřenými dveřmi se často rozhodovalo o tom, kdo z českých je nespolehlivý, který z nich má být zajištěn a pod.;
- 12./synové Františka Anderle star. byli vojáky říš.něm.branné moci a byli na frontě;
- 13./manželka Františka Anderle st., německé národnosti, se rovněž volně pohybuje a jako němka žije u provdané dcery pí.Kotešové v Třebíči;
- 14./oba manželé byli příslušníky strany NSDAP, což však nutno zjistit u stat. úřadu;
- 15./právní zástupce pí.Kotešové vymáhá uvolnění vysokého věna ze zajištěného majetku po Františku Anderlovi st.,

Z toho vyplývá, že jsou již podniknuty určité kroky, aby kterýkoli člen z této rodiny znovu získal čsl.státní příslušnost a pak soudně, cestou pořadu práva civilního, získal část, příp.i celý - nyní zajištěný - majetek rodiny Anderlových.

Ti, kteří ztratili své drahé na popravišti a v konc.táborech a konečně ti, kteří přežili peklo německých konc.táborů, jistě nikdy nezapomenou na ty různé náhončí německého bezpráví a zařídí, aby - pokud se tak ještě nestalo - byli zajištěni a souzeni příslušným lidovým soudem.

Vzhledem k tomu, že nezajištění a volně se pohybující němci, jsou vážnou překážkou zdárného hospodářského vývoje u nás, žádám na základě novinářského článku, „Na Ivančicku řadí vlkodlaci“, uveřejněného dne 8.9.1945 v čís.17 časopisu Jiskra o vyšetření četn.stanicí v Hrotovicích.

Jen zajištění anebo vyhostění němci - němky - z území ČSR jsou zárukou lepšího zítřka.

Průklep tohoto oznámení předkládám dalším komp.místům.

Protopivinský Rudolf
četn. prap. v.v. Král. Pole,
Vrchlického 53.